

Otvorenie výstavy Šiel som po meste a na ulici stálo

20. 4. 2026 | TLAČOVÁ SPRÁVA

Vernisáž výstavy: 30. 4. 2026 o 17:00 hod. (štvrtok)

Trvanie výstavy: 1. 5. – 31. 7. 2026

Miesto: Bethlenov dom (PARADAJS PHOTO GALLERY), Dolná 141/8, Banská Bystrica

Koncepcia výstavy, výskum a texty: Zuzana Majlingová

Fotografie: Jano Viazo

Grafický dizajn: Tereza Maco

Architektúra výstavy: Ateliér HAUS

Jazykové korektúry: Adriána Pešková

Spolupráca: Stredoslovenská galéria, Paradajs photo gallery, Literárna bašta

Vstup na vernisáž voľný.

Srdečne vás pozývame na vernisáž výstavy Šiel som po meste a na ulici stálo, ktoré sa uskutoční 30. 4. (štvrtok) o 17:00 v Bethlenovom dome (PARADAJS PHOTO GALLERY) na Dolnej 141/8 v Banskej Bystrici.

Výstava nadväzuje na dlhodobý výskum Stredoslovenskej galérie, ktorý sa venuje výtvarným dielam vo verejnom priestore Banskej Bystrice z obdobia socializmu (1948 – 1989). Toto obdobie, formované štátnou kultúrnou politikou, sa výrazne premietlo aj do podoby umenia, ktoré spoluvytváralo charakter mesta. Práve v tomto čase vzniklo najviac sôch, fontán, pomníkov a pamätníkov. Štát ich vznik podporoval aj prostredníctvom výrazných finančných investícií a tieto diela mali nielen estetickú, ale aj ideologickú funkciu. Aké významy niesli v čase svojho vzniku? Koho mali osloviť a čo mu mali odkázať? Dokážu k nám prehovárať aj v súčasnosti? Na tieto otázky sa pokúšame odpovedať prostredníctvom fotografií, textov a artefaktov, ktoré na výstave komponujeme do vzájomných vzťahov a súvislostí, vytvárajúc akýsi manuál na ich dnešné čítanie.

Mnohé z týchto výtvarných realizácií sa dnes nachádzajú v budovách s odlišnou funkciou alebo na miestach, kde zostávajú bez systematickej starostlivosti. Po roku 1989 bola značná časť z nich zničená a z pôvodne rozsiahleho súboru sa zachovalo už len torzo. Fotografie Jana Viaza dokumentujú ich aktuálny stav. Zachytávajú absurditu vizuálneho, kultúrneho a informačného vrstvenia významov, ktoré sa okolo týchto diel postupne vytvorili. Na pozadí realizácií pochádzajúcich z vytesňovaného obdobia histórie tak odhaľujú ich premenlivé postavenie v súčasnom priestore a zároveň poukazujú na tendencie k ich zjednodušenému či skreslenému výkladu.

Prezentácia vychádza z rovnomennej publikácie Šiel som po meste a na ulici stálo, ktorá vznikla v spolupráci s banskobystrickým vydavateľstvom Literárna bašta. Grafickú úpravu výstavy aj publikácie pripravila Tereza Maco. Jednotlivé kapitoly knihy sa premietajú do výstavného priestoru a sú rozšírené o artefakty zo zbierky Stredoslovenskej galérie. Ide o modely vytvorené v zmenšenej mierke, ktoré vznikli ako návrhy k realizáciám nachádzajúcim sa vo verejnom priestore mesta.

Výstava tak prepája knižnú a priestorovú formu a ponúka možnosť spoznávať tieto diela aj priamo v uliciach Banskej Bystrice. Ak vás téma zaujme, môžete v nej pokračovať aj mimo galérie – s publikáciou ako sprievodcom mestom.

– Zuzana Majlingová

Šiel som po meste a na ulici stálo, Umenie Banskej Bystrice v období socializmu 1948 – 1989, Zuzana Majlingová, Literárna bašta, 2025